

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (nekarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

KAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petitvratca 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 694.

V Ljubljani, v soboto dne 27. septembra 1913.

Leto III.

Conrad kot žrtev manevrov.

Na seji nižjeavstrijskega deželnega zbora dne 23. septembra t. l. so poslanci Sever, Pölzer in tovariši vložili sledečo interpelacijo do namestnika:

Državni pravdnik je danes v „Arbeiter Zeitung“ zaplenil sledeči članek:

Conrad pl. Hötzenдорf odhaja, in sicer odhaja zaradi čeških manevrov. To marsikomu ne bo hotelo biti jasno. Saj šef generalnega štaba sploh ni bil na Češkem, ampak kot manevrski gost na Nemškem, torej prav daleč od strela. Ali če se stvar nekoliko bolje pretehta: Zakaj postajajo manevrske tla tudi sicer višjim poveljnikom tako nevarna, da se izpodtaknejo in pogreznemo v ničnosti pokopa? Imeli so smolo, da so se v strateških in taktičnih nazorih ločili od gospodov predpostavljanih, pri manevrih pa ne zmaguje sovražnik, temveč kdor ima višje poveljništvo. Tak slučaj se lahko primeri tudi po manevru. Šef generalnega štaba se je na primer, ko se je vrnil iz Nemčije, lahko smatral dolžnega vprašati, zakaj se je na Češkem opustila vojna oblika manevrov, in celo sredi manevrov, zakaj se je porabilo stotisoč mož, ki so bili tam zbrani, za vajo proti markiranemu sovražniku, za vajo, ki bi se dala na vsakem večbališču izvesti ceneje in prikladneje.

Toda tako vprašanje je bilo v našem slučaju hujše od insubordinacije, bilo je težka osebna žalitev. Tudi vojak, in zlasti vojak, ki mora biti vitez, bi moral paziti na gotove nežne obzire, tudi če je šef generalnega štaba... V ozadiju širnega manevrskega ozemlja z robatiimi nastopi posnemane bitke se je dvigal grč, ki je bil posvečen pokojno idiličnemu obiteljskemu prizoru. Visoka gospa z vsemi svojimi ljubimi otročki je bila prišla sem; tudi oni so hoteli enkrat pogledati to zabavo. Ali prišlo je veliko, bolestno razočaranje. Če so vsi skupaj pošiljali poglede v najdaljšo daljavo in nastavlali najboljše daljnogleda: Kar so mogli videti, je bilo malo, smešno malo in se ni dalo niti od daleč primerjati z bojnimi slikami obiteljskih častnikov in patriotskih mladinskih spisov. Izkušali so potolažiti visoko gospo in lube otročke, izkušali so jim razložiti, da kaže moderna bitka takozvano »prazno polje«, da skriva raztreseni bojni način, »prilagoditev ozemlju« ter krito napeljevanje topov odem prave bojne dogodke, in da ima Conrad pl. Hötzenдорf žal to muho, da bi bil vsaj na manevrskem polju rad Olama. Kdor pozna žene, bo razumel, da niso mogli taki razlogi, tudi če so jih prednašali uslužni in marljivi častniki z vso verno, premagati želje, da bi videli, ko so že prišli gledat.

In tako je nenaden ukaz prekinil bojno vajo. Cete modrega in rdečega zbora so se komaj razstavile za boj, in če tudi se je to na eni strani zgodilo s tako odlično nerodnostjo, da je bil uspeh od vsega začetka komaj dvomljiv, so mogli popolni rezultati vendar šele nekako tretji dan dozoreti. In naenkrat je bilo rečeno — celo armadnim nadzornikom v presenečenje —: Konec vaje. Nastop vseh zborov v eno fronto. Vaja proti markiranemu sovražniku. Nič ne razumel vzroka in vse se je prijemalo za glave, ko je bilo treba izvesti cele ure trajajoče težavne pohode za noben drug namen, kakor da so se cele divizije spravile v bojno črto vaje z večbališčem. »Da se vadi poveljevanje v veliki meri in pri velikih množicah«, so dejali častniškarski poročevalcem. Častniki so se smejali do solz, če niso raiši preklinjali nezmislno marširanje sem-tja. Poveljevanje! Izvrstno! Ali bojno poveljevanje se mora vaditi ob bojnih pogolih. Ne na podlagi predpostavk z večbališčem. Sovražnik na nasprotni strani je obstojal iz stotnih, ki sta jih markirala po dva vojaka, in od teh jih je dobra polovica sedela s pipo za grmom in je poskušala prespati in prekadiati dolgčas. Zato so bili signali ves park letal? Kaj naj bi pridni letalci izvohunili? Silo in gibanje oddelkov, katerih ni bilo? Namene sovražnika, ki je predstavljal le kuliso? In kako naj bi se poznala kavalarija naprej na svoj pravi posel, na posel poljanitve, če niso dale fingirane stotnije, predstavljani bataljoni, okvirni polki ničesar za proizvodbo? Čemu sploh vsa Patjomkinova vas bojne vaje, ki se izpreminja v paradno šalo?

Čemu? To se je imelo kmalu pokazati. Vsa kavalarija se skuje v en sam konjeniški zbor, pa jaha, jaha pogumno, neustrašno, mogočno in bleščečo atako. Zname so kavalarijske atake iz zgodovine mladega Viljama II. V njih proti-bojni, nezmisljeni paradnosti so jih v Nemčiji vedno smatrali za najzgovornejši izraz osebnega režima, za nega znamenje in simbol. Stokrat so se v strokovniških krogih in v parlamentu razlagali, da se morajo take konjeniške atake v resnem slučaju končati z grozovitim polumom, s tem, da se klavarno postreljajo vse bleščeče kavalarijske eskadronce. Atake so ostale gledališki efekt vseh nemških manevrov, dokler ni začela švabska starost polagoma vplivati tudi na osebni režim. Potem so se jele umikati in so takorekoč popolnoma izginile od tistega dne, ko je bil osebni režim v državnem zboru bolestno ponižan. Toda kakor je gotovo, da bi bile v pravi bitki take kavalarijske umetnosti največja blaznost, da bi brzostrelni topovi, strojne puške in infanterijski ogenj bedno pokosili jahajoče do zadnjega moža in do zadnje mrhe: Vendar ne more nihče tajiti, da je za oko komaj misliti lepši pogled. Na tisoče lezdecev in njihov konj, svetle čelade in sablje, ogromni pisani val mogočnega gibanja čez drn in strn, ta blazna gonja naprej, da bobni zemlja daleč naokrog kakor grom: To je več nego bi mogel sam Reinhardt s svojimi tisoč statisti pokazati v rotundi. To je toliko, kolikor bi mogel pokazati Reinhardt, če bi namesto s kreditom svojih berlinskih protektorjev lahko razpolagal z žepi vseh davkoplačevalcev Avstrije in Ogrske.

... Zdal je morala biti visoka gospa vendar zadovoljna in je morala priznati, da je resničnost še veliko pestrejša, čednejša in živejša kakor »Die Woche« in »Ueber Land und Meer«.

Toda ne sme se misliti, da se je kavalarija tako zvesto trudila. Tudi infanterija je storila, kar je mogla. Tu je bila tretja infanterijska divizija. S svojimi prednjimi četami je prišla do markiranega sovražnika. Prednje čete so bile tam, kjer ne bi bile mogle storiti v resnem slučaju nič drugega, kakor da bi posegle v boj. Ali to bi bilo skalično lepo siko. Vsa divizija je imela sočasno napasti in sicer šele tedaj, ko bi bil na mestu odlični gledalec, kateremu so hoteli s čednim prizorom napraviti malo presenečenje. Zato so določili: »Naskok ob desetihi dopoldne.« Te besede zaslišijo, da postanejo zgodovinske. One pomenijo velik preobrat v avstrijski bojni umetnosti: Prilagoditev na aranžiranje plesov. Ob desetihi zvečer se odpre četvorka, ob desetihi dopoldne se prične naskok tretje infanterijske divizije. Imena oficirjev, ki so imeli nastopiti kot predplesalci, se žal niso, kakor je sicer v navadi, objavila v časopisju. Toda opomniti je treba, da se je že pri poljskem delu čeških manevrov pri tem in onem oddelku ukazovalo: Gospod polkovnik, marširajte še do te ali one točke, da bo mogoče z »griča« bolje videti četo! ...

Nikdar nismo imeli Conrada pl. Hötzen-dorfa za onega velikega vojskovodjo, za katerega se je smatral sam: manjkalo so nam dokazi. Tudi smo se vedno močno bojevali proti njegovim poizkusom vmešavanja v politiko. Toda človek bi bil lahko — politično in strokovno — še veliko bolj dvomljiv šef generalnega štaba, nego je ali se zdi Conrad pl. Hötzen-dorff, pa bi vendar vprilo teh čeških manevrskih idil lahko izgubil potrpežljivost in vljudnost. In to je nevarno, to je smrtno! Če pa je hotel Conrad še, kakor zdaj poročajo, potovati v Rim, ker se mu zdi po izkušnjah balkanske krize ustanovitev prijateljskega razmerja do Italije, vojaška razbremenitev naše jugozapadne meje potrebna, ne bo nihče dvomil, da je njegov pogin zapečaten. Takrat, ko je hotel Conrad napasti italijanskega zaveznika, se je moral umakniti zaradi Aehrenthalovega pritiska; ali njegov odstop je bil ozaljšan z dostojanstvi in častmi. Je bil triumf, povišanje. Sedaj, ko mu prihaja na misel, da ne gleda na naše razmerje do Italije s stališča katoliških shodov, ampak z gledišča avstrijskih življenjskih interesov, mu pripravljajo odhod, ki mu ne prepušča nič drugega, kakor da pobege po verodostojnih zatrdilih v tujino. Morda bo tam imel časa — saj ima dobro pero — da naznani svetu, kako duhovito pripravljajo v Avstriji vojne, ne le v kabinetu, temveč tudi na manevrskem polju.

Iz te konflikcije je razvidno, da sedi na prostoru dunajskega državnega pravdnika, odkoder se ima nadzorovati časopisje, očitno moč, ki je izgubila duševno razsodnost. To konflikcije, ki je v vsakem oziru popolnoma nezmisljena, si je mogoče le tako razložiti, da je dotični gospod, ki funkcija kot fiskalni državni pravdnik, znal, kajti vse članek ne obsega niti besedice zoper kakšno osebo ali institucijo, ki jo varuje zakon.

Zato vprašujemo gospoda namestnika, če hoče upozoriti gospoda justičnega ministra, da uraduje pri dunajskem državnem pravdniku nerazsoden človek, ali pa da je zavredno kršenje zakona postalo pravilo pri tem uradu.

tem ležeče, da bi koristili ljudstvu, so se morali do temelja pripraviti, da je to s Šusteršičevo in Lampetovo gardo popolnoma nemogoče; kajti če odpade kdaj drobtinica za koristne namene, jo stokrat paralizira korupcija, ki je zavladala v klerikalnem sistemu in ki je postala že popolnoma neozdravljiva. Nezadovoljnost v klerikalnem taboru je tako velika, da ne more biti večja. To ve vsakdo, če ne prepeči štiriindvajset ur na dan med štirimi zidovi. Ali zabavljanje po skritih kotih, stiskanje pesti v žepih ni le brezpomembno, temveč sila smešno in klavarno. In kdor bo čakal na defenitivni polom, se ne bo smel čuditi, če se bo z vso družbo tudi sam pogreznil. Saj je mogoče, da bo klerikalizem na Kranjskem še leta in leta vztrajal. Revolucija duhov se ne izvrši nena-

doma kakor so se apostoli hipoma naučili jezika vsega sveta. Ali ta klika, ki danes gospoduje na Kranjskem, je obsojena na pogin, pa ne bo treba dolgo čakati na justifikacijo. Kajti mera je polna in nič več ne gre vanjo. Danes bi bil še čas za tiste, ki so kdaj imeli poštene namene, da obrnejo hrbet do neba smreči korupciji in se rešijo, jutri bo nemara že prepozno. Gotovo ne misli nihče, da naj se iz klerikalcev prelevijo v liberalce ali socialiste; vsaj rdečkarji se nič ne pulijo za tak prirastek. Ali če imajo ljudje kaj prepričanja, bi jim to moralo povedati kako naj ravna. Če ga nimajo, je stvar seveda drugačna; če ga pa imajo pa se ne zganejo ampak mirno trpe, da teroristi pljujejo nanj in ga sami tišče v žepe, tedaj niso sami nič več vredni od onih, zoper katere na tihem zabavljajo.

Gospod Tomo Pavšlar izjavlja danes, da ne bo tožil Lampeta, ker ga ne more tožiti zaradi besed, ki so bile izrečene v deželnem zboru. To je Lampe seveda natančno vedel, kajti drugače bi bil najbrže nekoliko bolje pretehtal besede, preden jih je spustil s svojega urnega jezika. Lampe se bo najbrže izgovarjal, da ni kriji, če ga štiti imuniteta. Ali temu bi lahko prišel v okoliščini, če bi ponovil svojo žalitev javno izven zbornice in potem vztrajal na tem, da ga deželni zbor izroči sodišču. Po vsem, kar je znano o Lampetovi bojevitosti, pa ni zelo verjetno, da bo storil kaj takega, zakaj onstran imunitete je njegova korajžna znatno manjša kakor pod njenim varstvom, ki se mu zdi dobro, da očita celim strankam krivoprišežništvo in da blati ljudi, ki so odsotni in ne morejo parirati njegovih neljalnih udarcev. Imuniteta je iz političnih razlogov nedvomno potrebna; toda kdor uživa kakšno pravico, ima tudi dolžnost, da se varuje zlorabe. Ko je prišla imuniteta v postavo, je hotelo zakonodajstvo varovati poslance neopravičenege šikaniranja in in mu zagotoviti svobodo prepričanja; nihče pa ni mislil na to, da naj bo imuniteta nepošteno orožje zoper neprijatelja nasprotnika. Tako prakticiranje je pridržano le Lampetom in podobnim junakom. Komodno je, pošteno pa ni.

S seje deželnega odbora z dne 25. septembra. Z glasovi večine in proti ugovoru naprednega odbornika je deželni odbor sklenil: Odbor se odgovor z glavnim močvirskim odborom, glasom katerega zadnji prepriča kranjski deželni izključno souporabo vseh jezov na Ljubljani v Gruberjevem kanalu proti temu, da dežela nosi vse stroške za eventualno potrebno rekonstrukcijo istih in plačuje močvirskemu odboru za vso dobo souporabe posebnega kulturnega inženirja. Prošnja ljubljanskega »Sokola« za prepuščenje gledališča za prireditve akademije dne 11. in 12. oktobra se odkloni, ker se Sokoli namram katoliškemu shodu niso dostojno obnašali. — Deželnem zboru se predloži predloga na zopetno noveliranje občinskega volilnega reda za Ljubljano in podeželne občine in predložijo razne peticije za razširjenje volilne dobe v občinske zastope na šest let. — Deželni zboru se priporoča ustanovitev posebnega občinskega revizijskega urada, izprememba statuta v knjigovodstvu ter ustanovitev službe arheologa v deželnem muzeju. Deželni odbor imej pravico oddati dotične službe brez razpisa. — Praktikantom pri dež. uradu za odmero davšine od prirastka vrednosti se imenuje Blaž Naglič. — Zahtevi vlade na izpremembo načrta lovškega zakona se ugodi le deloma oziroma stavi v tem zmislu predlog deželnem zboru. — Kenčo se je soglasno sklenilo, kar najtopleje podpirati občino Vipavo pri njenem prizadevanju za osiguranje stalne garnizije, za katero konkurira v zadnjem času Ajdovščina, čeprav ima Vipava že nad 40.000 K stroškov za načrte vojašnice itd. — Občini Ribno se dovoli za dva mostiča 400 K podpore.

Vojno upravo je začela skrbeti bodočnost armade. Avstrijski patriotizem je zelo velik, in četudi se včasih celo Tisza tako dela, kakor da mu je že preveč vojaških zahtev, se vendar v Avstriji in na Ogrskem težko zgodi, da bi se vojnemu ministru odrekla kakšna srčna želja. Zakoni o povišanju števila rekrutov se za sedaj še lahko sklepajo. Ali kljub temu straši po Avstriji nevarnost, da nam danes ali jutri zmanjka vojakov. Ljubezen do domovine raste namreč med mladimi ljudmi tako čudovito, da jo — trumoma zapuščajmo. Iz Krakova v Galiciji poročajo, da je ondodna policija na povelje vojnega ministrstva v kratkih dneh ustavila in zaprla na kolodvoru 1500, čitaj in izgovarjal tisočpetsto vojnih beguncev. Med temi jih je bilo 400 z Ogrskega. To je bilo na enem samem kolodvoru. Ljudje pa se ne vozijo iz habsburških dežel v Ameriko le čez Krakov. V prvi polovici letošnjega leta jo je po uradnih podatkih 121.000 vojnih obveznikov popihalo iz Avstrije, in če pojde tako dalje, jih bo do konca leta gotovo četrtilijona. To pa so številke, ki se nanašajo le na Avstrijo. Na Ogrskem pa ni ljubezen do rodne grude nič manjša, in obrt sleparskih izseljeniških agentov cvete tam bolj kot marsikatera produktivna industrija. Ob takih dejstvih je že razumljivo, da stole gospodom na najvišjih armadnih mestih lasje po konci, kajti če bodo mladi ljudje kakor doslej obračali črnorumenim deželam hrbet, se da po pratiki izračunati, kdaj ne pride noben rekrut pod naborno komisijo. Vojno ministrstvo bi rado prišlo temu begu pred cesarsko suknjo v okoliščini, pa zahteva poostreno nadzorovanje ko-

lodvorov. Ali mi smo že davno izgubili vero v taka policijska sredstva, in če bi vojno ministrstvo malo bolje poznalo življenje, jim tudi ne bi preveč zaupalo. Če bo možnost uhajanja čez mejo težja, bo pa previdnost beguncev večja. Policisti in žandarji na kolodvorih bodo le povod povečane bistroumnosti, in relativno bo domovina pri tem le na izgubi, ker bodo ostajali butci, ki ne bodo znali preslepiti straž, odhajali pa bodo fantje močnejših možgan, ki bodo znali uspešno konkurirati z lokavostjo biričev. Tudi nas ne veseli ta selitev narodov, čeprav bi imeli svoje ljudi iz drugih razlogov radi doma kakor vojaška uprava. Toda prepričani smo, da beg iz dežele ne preneha, dokler ne bodo odstranjeni njegovi vzroki. Če bi ljudje doma imeli dovolj kruha in dovolj svobode, ne bi iskali obojega v Ameriki. Dokler pa bo domovina držala svoje člane le zato za suknjo, da bo imela dovolj materiala, za kasarne in za istiskanje davkov, jih bo vedno mikala tujina. Ne žandarji, ne policisti jih ne bodo naučili ljubezni do domovine.

Katoliški župnik o Rimu. V katoliški reviji »Neues Jahrhundert« opisuje katoliški župnik svoje vtiske, ki jih je dobil v Rimu, tako-le: »Nasledniki apostolov — kardinali, škofje in prelati — se vozijo v Petrovo cerkev v razkošnih kočijah in sinovi sv. Benedikta in Franciška Asiškega (namreč menihi, op. uredn.) pridirajo v avtomobilih. Samo župniki z dežele prihajajo peš. Kardinali sploh ne smejo hoditi peš po cesti, to je zanje prepovedano. Zato tudi nabirajo katoličani tako v obilni meri Petrov vinar za vatikanskega jetnika in za njegove svetovalce in za njihove služabnike in služabnice, nečake in nečakinje.« Ko je zagledal ta župnik velikansko soho apostola Petra v cerkvi sv. Petra, je vzkliznil: »O, Peter, kaj je postalo iz tvoje cerkve v teh 1900 letih. Tvoja soha je res prispodoba katoliške cerkve, da je ni enake. Velika, da človeka potlači in veličastna, v notranjščini pa mrzla, prazna, ki ne razveseljuje srca.« Bivši knezoškofjski kanonik Rufus, ki je hotel reformirati katoličanstvo in ki je sedaj v italijanskem naučnem ministrstvu in ki seveda dobro pozna razmere v Vatikanu, je pravil župniku: »Vse se peha tukaj za moč in vpliv, predvsem seveda za denar. Dežele, knezi, umetnost, znanost, trgovina, vse naj se uklanja papežu in dvoru. Kdor prinese največjo zbirko Petrovega vinarja, ta je najbolj dobro došel. Ko so kardinalu Fischerju (Fischer je bil škof v Kelmorajnu in je pred kratkim umrl, op. uredn.) očitali, da je slabo pasel svoje ovčice, je to očitane pobil s besedami: »ampak dobro strizel.« in je obenem položil obilen Petrov vinar in s tem je poravnal vse. Po denarju hlepi in želi vse v Rimu, tudi tisti, ki so »dobri katoličani in zvesti papežu«. Kar smo že brali o Rimu v tem časopisu in svobodnomiselnem časopisu, ni nikakor pretirano. Visoka duhovščina ima vsega dovolj, vse si privoščit in si napravila življenje lahko — ob prilikah tudi celibat — nižja duhovščina pa strada, hrepeni po izboljšanju in se ne briga preveč za cerkvene predpise. Cerkevni predpisi veljajo le za tujce, zlasti za Nemce. Nad vse mogočni so redovi, ki imajo vsi v Rimu svoje hiše in svoje vrhovne poglavarje in ki so dobro organizirana armada, med tem ko je posvetnim duhovnikom prepovedana vsaka organizacija; posvetno duhovništvo je in ostane stan helotov (helotje so bili v spartanski državi državni sužnji, op. uredn.) in le suženjske duše ne uvidijo tega in so zadovoljne v tem stanu.«

Gdčna. Kamila Thelmejeva nas prosi za objavo sledečih vrst:

Dr. Josip Flego iz Pulja demantira v »Slov. Narodu« z dne 22. t. m. mojo trditve, da je predsednik istrske Gospodarske zveze dr. Leginja za hrbtno odbora poslal društven denar v Istro, zaradi česar se je smatral prisiljen, da je odložil svoje mesto kot podpredsednik. Razume se, da vzdržujem svoje trditve in sem pripravljena, da jih vsak čas ponovim pred sodiščem pod prisego. Toda naj bi že bilo tako, da je nastal o tej ali oni točki obvestil, ki mi jih je dal g. dr. Flego kakšen nesporazum, dokazuje njegov demanti vendar le pravilnost moje trditve, da pri Zadržni Zvezi v Ljubljani ni vse tako kakor bi moralo biti. Dr. Flego pravi izrecno, da je smatral zvezo istrskega društva z Zadržno zvezo za smrtonosno, in da je zato izstopil iz odbora. Smrtonosna zveza denarnega zavoda se pa more vendar nanašati le na denar. Zatorej pozivam g. dr. Flega, da pove vse, kar ve o denarnem poslovanju »Zadržne zveze v Ljubljani« in zakaj smatra zvezo z njo za tako smrtonosno, da je moral izstopiti iz odbora. Eno pa je gotovo: Absolutno potrebno jasnost o vseh rečeh more podati le državna revizija teh zavodov. — Kamila Thelmejeva.

Intendant zagrebškega gledališča gospod Treščec je v Ljubljani in išče potov, da bi se omogočilo gostovanje zagrebške opere v ljubljanskem gledališču. V sedanjih razmerah je ta namen zelo hvalevreden, četudi se na ta način ne rešuje gledališko vprašanje. Izvedljiva je ideja le z velikimi težavami, ker je jasno, da morajo biti stroški družbe, ki prihaja iz Zagreba in se vrača v Zagreb, ki je torej skoraj toliko na železnici kolikor v gledališču in ki mora stanovati po hotelih, že zaradi tega neprijemljivo večji kakor potrebščine domače družbe. Tudi težave druge vrste niso majhne. Ali navsezadnje so premagljive. Zaradi tega bi bilo

Dnevne beležke.

Klerikalna stranka ima v svojih vrstah gotovo ljudi, ki ji ne pripadajo samo zaradi koristitva, ampak so se ji zapisali zato, ker mislijo, tudi če niso terciahi, da se kaj pozitivnega najlože napravi z ono stranko, ki ima moč. Cele legije takih mož sicer ne bo našli, ali nekaj jih je vendar. Glavna armada obstoja nedvomno iz nerazsodnih, nezavednih ljudi, med bogovi pa je največ takih, ki bi znali biti prav tako liberalci ali pa kaj drugega, če bi kdo drugi oddajal prostore pri jaslih. Oni čepe seveda pri zlati skledi, dokler je mogoče zajemati iz nje. Ali nerazumljivo je, na kaj čakajo oni optimisti, ki niso iz prostega egoizma stopili pod črno zastavo. Če jim je bilo kdaj kaj na

zelet, da se ideja uresniči, da se pa najde poleg tega tudi način za dramatične predstave, ki niso vsaj manj važne od opernih. Z ustanovitvijo dobre dramatične šole bi se dobilo vsaj nekoliko nadomestila za redno dramo, ki je po zadnjem sklepu deželnega odbora seveda nemogoča. Toda če se posreči zagrebško gostovanje in dramatična šola, vendar ni s tem rešeno gledališko vprašanje. Ne eno ne drugo ne more tako služiti prosveti širokih mas, kakor bi moralo domače gledališče. Zaradi tega bi bilo z ozirom na počasnost vsakega razvoja pri nas nujno potrebno, da se začne za sezono prihodnjega leta, 1914/1915, že sedaj delati. Zasedanje deželnega zbora bi se moralo porabiti, da se ustanovi nekaj definitivnega, in nemara bi bilo še najbolje, če bi dala dežela gledališče občini za nekoliko let v najem in bi potem občina sama vodila sezono. To bi bila skoraj edina možnost, da bi dobili ljudsko gledališče, ki bi služilo umetnosti in ljudstvu. Tolklo časa ima pač deželni zbor, da bi eno sejo lahko posvetil temeljiti rešitvi tega vprašanja.

— **Novo umetniške razglednice.** V zalogi Ivdke Iz. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani je izšla serija šest umetniških razglednic po slovenskih narodnih pesmih. Razglednice, ki jih je naslikal znani umetnik H. Smrekar, izbirno predstavljajo veselje in trpljenje slovenskega ljudstva, kakor je izraženo v naših narodnih pesmih. Slikarju se je posrečilo, da je s pravim umetniškim razumevanjem v podobi podal vse mišljenje, ki veje iz narodnih pesmi. Smrekar je ustvaril s temi razglednicami res nekaj tako krasnega, da priporočamo vsakomur najtoplejši nakup.

— **Na zborovanju zastopnikov alpskih in kraških dežel.** ki je bilo včeraj dopoldne v Gradcu, glede asanacije Južne železnice, ki je leta 1910 provizorično zvišala tarifno doklado za 7 % in ki bi to zvišanje rada izpremenila v trajno, je bila sprejeta soglasno naslednja resolucija: Gospodarski položaj alpskih in kraških dežel izključuje vsako nadaljnjo obremenitev teh dežel s 7 % tarifno doklado, katero je leta 1910, dovolila vlada južni železnici k tovarnim tarifom državnih železnic v svrhu asanacije. Zahtevamo soglasno in odločno, da se odpravi ta doklada in odklanjamo vsako sanacijo južne železnice potom tarifnih obremenitev. Strinjamo pa se s tem, da prevzame država garancijo za asanacijsko akcijo le pod tem pogojem, da privolijo posestniki 3 % prioriteten obligacij južne železnice v znatno znižanje prioritetenega kapitala in njegovega obrestovanja.

— **Nedeljski poseben vlak na gorenski progi.** Ravnateljstvo c. kr. državne železnice v Trstu je tudi za jesensko in zimsko sezono obdržalo v prometu posebni nedeljski vlak. Odhajal bo vsako nedeljo in praznik ob 1. uri 55 minut iz južnega kolodvora in bo vozil samo do Kranja. Vračal se bo ob 6. uri 14 minut iz Kranja in bo točno ob 7. zvečer v Ljubljani.

— **Brzovlak Jesenice-Ljubljana.** Tudi letos na novo upelani brzovlak ostane v prometu in se je hitrost tega brzovlaka še povečala, tako da bo vozil z Jesenic v Ljubljano le 1 uro 10 minut. Brzovlak odhaja z Jesenic ob 4. uri 40 minut dopoldne in je v Ljubljani ob 5. uri 51 minut in ima potem zvezo na brzovlak v Trst ali Reko.

— **Na progi St. Peter-Reka uvede južna železnica od 1. maja 1914 hitrejše vožnjo.** Vlaki bodo vozili s hitrostjo 60 km na uro. Progo že popravljajo.

— **Občni zbor »Slov. Filharmonije«.** Kakor smo že poročali, se vrši občni zbor »Slov. Filharmonije« danes, 27. t. m., ob osmih zvečer v salonu Mrakove restavracije na Rimski cesti. V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje nov občni zbor, ki bo sklepal pri vsakem številu navzočih članov. Ker je na dnevnem redu poleg običajnih točk tudi vprašanje nadaljnjega obstoja, prosimo za obilno udeležbo.

— **Koncert v hotelu »Lloyd«.** Nocoj prirede bivši godbeniki »Slov. Filharmonije« koncert. Dirigira koncertni mojster gosp. Bogomil Cerny. Proizvajali bodo najnovejše operetne skladbe. Vstopnina 40 vin. Začetek ob 8. Za obilen posej se pripravljajo bivši godbeniki »Slov. Filharmonije«.

— **Znižane dijaške karte za električno cestno železnico.** Električna cestna železnica izšla »Dijaške liste«. Mesečna naročnina velja

za enkratno vožnjo tja in nazaj 4 K; za dvakratno vožnjo 6 K.

— **Polzkušni samomor služkinje.** 26 let stara Marija Bučar, služkinja pri portirju tobačne tovarne Karolu Lavrenčiču, je včeraj ponoči odprla plinovo cev in se hotela s plinom zadušiti. Dobili so jo v sobi nezvestno. Prevedli so jo v bolnišnico, kjer se je zopet zavedla. Služkinja pravi, da se je hotela usmrtiti vsled bojazni, ker je nekoga ogradila pri sodnji.

— **»Splošna mladinska zveza«** v Idriji priredi 12. oktobra vinsko trgatavo, nakar opozarjamo že sedaj idrijsko delavstvo.

— **Gledališko društvo na Jesenicah** naznana, da ponovi v nedeljo 28. t. m. kot popoldansko predstavo »Angelo, tiran padovanski«, dramo v treh dejanjih (štirih slikah). Dejanje se vrši ob času beneškega despotstva nad Padovo. Začetek ob 3., konec ob 5. popoldne.

— **Alkohol ga je umoril.** V sredo popoldne so našli pred Kasteličevim trgovino v Kandiji okolo 50 let starega moškega, katerega je vsled preobilo zaužitega alkohola zadela kap.

— **Novorojenčka** sta našla v sredo popoldne dva dekca v gozdu med Nadgorico in Sotesko. Otroka, ki je bil še živ in moškega spola, sta odnesla babici v Nadgorici. Otrok je bil v črni ročni torbici, zavrt v staro obleko in pokrit z belim žepnim robcem. Orožniki so izsledili otrokovo mater, 22letno samsko posestnikovo hčer Ivano Tehavčevico iz Prežganja, sodnijski okraj Litija. Dobili so jo na Ježici in jo izročili deželnemu sodišču.

— **Smrtna nezgoda.** Kovač Poženel z Črnega vrha nad Idrijo je pred nekaj dnevi pokrival hišo Rudolfovo na Javorniku. Ko je plezal po lestvi, se je lestev prelomila in Poženel je padel z dvema drugima delavcema tako nesrečno, da je obležal mrtev. Delavca sta dobila tudi težke poškodbe, ki pa k sreči niso smrtno nevarne.

— **O zdravniku sarajevske bolniške blagajne** nam piše sodrug iz Sarajeva sledeče: Zidar iz Renč, sodrug Anton Arčon, je že nad tri tedne bolan. Podpora iz bolniške blagajne je dobival do 17. septembra. Nato mu je pa zdravnik bolniške blagajne dejal, da je zdrav in da je sposoben za delo. Sodrug Arčon je pa še tako bolan, da niti misliti ni, da bi šel na delo. Šel je nato k drugemu zdravniku, ki ga je seveda plačal sam. Ta zdravnik je konstatiral, da je sodrug Arčon močno bolan na pljučih in nespособen za delo. Napravil mu je recept in mu dejal, da naj gre zopet k zdravniku bolniške blagajne. Sodrug Arčon je šel res, a zdravnik bolniške blagajne ga je zopet napodil, češ, da je zdrav. In sedaj naj mar sodrug Arčon živi od zraka ali pa živ leže v grob, ker je za delo popolnoma nespособen.

— **Kinematograf »Ideal«.** »Maks in Ljubezen«, ta velekomična veseliga v treh delih z Maks Linderjem, kraljem humorja, v glavni vlogi, se predvaja v kino »Idealu« od danes do ponedeljka. Slika je velekomična in zbujala mnogo smeha. Razen tega »Ljudje in krinkar«, detektivska drama. V torek senzacija »Padec Bizanca«, krasno v barvah.

Stajersko.

— **Štajerski deželni zbor.** Slovenski klerikalni poslanci na Štajerskem so sklenili, da so pod gotovimi pogoji, ki se nanašajo na kulturno-narodne in gospodarske zahteve slovenskega ljudstva, voljni stvarno sodelovati v sedanjem jesenskem zasedanju štajerskega deželnega zbora. Kakšne so tiste kulturno-narodne in gospodarske zahteve, niso povedali. Zdi se pa, da bo zasedanje deželnega zbora vendar nekako mogoče.

— **Hrastnik.** Gostilničarju na hribčku, po domaču Lojzetu in Johančku, ni naša pevka veselica dala miru. Napravil je tudi v nedeljo nekakšen koncert. Hvalil se je povsod, češ, kaj bodo socialisti, mi bomo pa imeli električno razsvetlavo, pa koncert itd. Gospod Zeiler je res pustil napeljati električno luč v prostore gospoda Logarja. Godba je bila tudi pripravljena za koncert. Ali zaman so čakali na udeležbo. Razen nekaj »boljših« (kakor se sami imenujejo) in nekaj fantov, ki menda ne morejo plačati vstopnine, ali se pa sramujejo prihajati na delavske veselice ni bilo nikogar. Gospodu gostilničarju pa pač povemo, da ni lepo, ker nasprotuje delavskim prireditvam, kajti ravno

jezdecev na konjih — potem ves privale gnječega se ljudstva, v eno morje se zlivajoči šum glasov, vrišč nebrojnih godb, zlasti bobnov in brenketanje činel: vse kar je videl in slišal, kar je jedva mogel ujeti s pogledom ali s sluhom — ga je zanimalo in presenečalo. Ustavljal se je pri kolotočih, zroč na deco, opazujoč njih radost in brigajoč se osobito za vse, kar se mu je zdelo novega in neznanega doslej.

Dala sta se dvigniti na stolp razstavne rotunde. Globoko pod njima je ležal Dunaj, preplavljen od solnčne megle. Hanuš je Dunaj razlagal položaj posameznih okrajev in predmestij. In Ivan je na stolpu zopet klical: »Koliko lepši je Praga!«

Stopila sta s stolpa in šla na breg Dunajčice. Videla sta več parnikov in nekaj malih ladij, na katerih so se Dunajčani vozili. Nič posebnega! In zopet sta se vrnila v notranji Prater, sedla v neki restavracijski vrt, kjer sta igrali dve kapeli, druga za drugo se vrste.

Prodajalci so hodili okrog s tehničnimi v rokah, ponujajoč občinstvu sir in salame. Ivan je kupil in s Hanušem sta jedla. Potem je prisledla k njima dvojica ljudi: bistra brunetka s trgovskim pomočnikom; brez zadrege sta razkazovala tu pri mizi svoja čustva. Ušla jima je marsikaka sumljiva beseda.

Pozneje sta šla gledat po plesiščih. Ivan je obstal pri odprtih oknih in gledal noter. Na vzvišenih odrih so igrali kapele; v kotu, ponekod se je plesalo za posebnimi barierami. In čula se je češka govorica, tako da se je Ivan čudil.

delavcem se ima zahvaliti da je danes veleposelnik. Delavcem pa svetujemo, da naj bodo dosledni, kajti geslo »kdor ni z nami je proti nam« naj si vsak delavec zapomni. Kako so na koncertu plesali »Polšteranc« kako je nek gospod težko z blazino čakal na plesalce (pa jih ni bilo) o tem nočemo danes poročati. Mogoče drugič.

— **Hrastnik.** Veselica, ki se je vršila v nedeljo, dne 21. t. m., je bila nadvse pričakovana dobro obiskana. Tudi topot so nas obiskali dragi sodruzi iz Trbovelj. Vsa čast jim. Pevski zbor je izvršil svojo nalogo izborna. Naša pesem, »Delavski pozdrav«, je zadonela v nedeljo vprvič v naši dvorani. Pesem »Francica« so pevci krasno zapeli, le žal, da ni zbor močnejši, ker take pesmi pač zahtevajo močan zbor. Pesem »Pri meni bod« z bariton-solo ter »Noč je tiha« z bariton-solo (katero je pel sodrug Podlogar v resnici lepo) sta bili izvajani prav dobro. Ponosni smo lahko na naš pevski zbor, ki tako napreduje ter ima v kratkem času svojega občanka tako lepe uspehe. Zahvala gre pevovodji sodrugu Balogu in pevcem samim, ki vztrajajo, a koravno so se nekateri izneverili in še celo agitirajo proti zboru. Za ljudi, ki hočejo veljati za socialiste, pač tako početje ni lepo. Upamo, da bodo izstopivši sodruzi spoznali, da ni lepo, če nastopajo proti svojim organizacijam. Burke »Krčmar pri zvitem rogu« in »Mutasti muzikant« so igralci izvedli nad vse pričakovanje. Če pomislimo, da so vsi igralci delavci in so bili večinoma prvič na odru, je njihov uspeh pač velik. Krčmarja je igral sodrug Juri Podlunšek, sosedja Pirc Martin, postopača sta igrala Ivan Podlunšek in Ivan Krall, brivca pa Matija Povše. Vsi so umetno izvršili svojo nalogo. Pri igri »Mutasti muzikant« so igrali: Tomaža, sodrug Podlogar, Maro sodružica Brezjanova, Katrico sodružica Sporčičeva. Ozebka sodrug Novak ter Lisico sodrug Balog. Tudi ti igralci so vršili svoje naloge prav dobro, posebno sodrug Balog s svojim humorjem in sodružica Sporčičeva. Srečolov z bogatimi dobitki je prinesel pevskemu zboru precej vstvih kronic. Zahvaljulemo se vsem, ki so pripomogli k tej veselici na ta ali oni način, posebno pa vsem delavcem dobitkov. Sedaj ko imamo nov oder (ki so ga pevci sami postavili, seveda pod spretnim vodstvom sodruga Novaka, kateremu gre največja zahvala) bomo ustanovili dramatični odsek. Priredili bomo vsak mesec igre. S petjem in z dramatičnimi predstavami hočemo našo mladino odvrniti od prevelikega pijančevanja ter iz brezbriznosti privedi v vrste razredno mislečega proletariata. Pa tudi odraslim delavcem bodo naše prireditve gotovo le v korist. Zatorej mladina na noge. Kdor še ni pri pevskem zboru, naj takoj pristopi. Starši, skrbite, da bodo vaši otroci vzgojeni socialistično.

— **Občinski tajnik v Teharju pri Celju.** Mihael Peguš, je bil poneveril iz občinske blagajne 200 K. Sedaj je bil obsojen na dva meseca težke ječe, na trdo ležišče in post po enkrat na mesec.

— **Otroka je odložila v cerkvi.** Poročali smo že, da je 3. septembra odložila neznanca v celjski farni cerkvi novorojenčka. Otrok je bil zavrt v raztrgan namizem prt. Dognali so, da je odložila otroka 27letna dekla Antonija Zagorčnikova. Zaradi tega je bila obsojena na tri tedne ječe.

Goriško.

— **Nabrežinska delavska zveza »Vzajemnost«** priredi v nedeljo 28. t. m. predavanje ob 9. dopoldne v gostilni gospoda Ivana Grudna, po domače v Žavlah. Predaval bo sodrug

Nova vojna na Balkanu.

ALBANSKI USPEHI.

Dunaj, 27. »Jugosl. koresp.« javlja iz Beograda: Na poučenih mestih izjavljajo, da prodirajo Arnavti doslej skoraj povsod uspešno in silijo male srbske posadke, da se umikajo. Izpremembe položaja ni pričakovati pred začetkom prihodnjega tedna, ker bo razvoj srbskega zbora v prostoru Bitolje-Debar šele v nedeljo dovršen.

Srbsko umikanje.

Atene, 27. »Agence d'Athènes« poroča iz

»Vstopiva«, je Hanuš dejal, »ne škoduje, če si ogledava.« In sta vstopila v neko plesišče. Sedla sta k mizi, kjer se je govorilo češki. Dvoje mladih deklic je sedelo tu z vojaki. Bili sta rdeči, razgreti od plesu. Ivan je poslušal, potem pa se osrdil in vprašal, kako jima ugaja Dunaj. »O, zelo«, ste rekli deklici.

»Ali so to same Čehinje?« je Ivan kazal naokrog.

»Skoro same«, sta se zasmejala deklici, vstajajoč k plesu z vojakoma.

Prisedel je nato spoten mladič z modrooko blondino. Ta se je naslanjala na mladeniča, in on jo je objemal okrog pasu. Ni bil starejši nego Ivan, brčkone še mlajši. Ivanu se je storilo resno, pa kakor bi hotel zavidati.

»Sicer je to naravno,« je dejal Hanuš, »ko sta zapuščala plesišče. Nasrkal se je notri gor kote, potu in zatohlega zraka.«

Šla sta s Hanušem še pod verando restavracije, v kateri je igrala ciganska kapela. Ognjevita godba je dražila kri. Ciganom so se svetile oči, vsak je z vervo ovladal svoje godalo. Cim-bil je sladko pel pod urno padajočimi palčicami.

Okrog so pili vino; tudi Ivan si ga je dal prinesiti. Razvnel se je. Dregal je Hanuš, kažoč mu na sosednjo mizo, kjer je v kričnem klobuku koketno oblečena sedela dama z dvema gligloma.

Dolgo sta vztrajala pri godbi. Somrak je že padal v dolgih sencih po širokih drevoredih, in le pri nebesu je ostalo jasno. In nad košatim

Franc Skobel iz Trsta, in sicer o predmetu »Zgodovina strokovnega gibanja v Avstriji«. Sodrugi in sodružice nabrežinske in šempolajske »Vzajemnosti« vabimo, da se predavanja polnoštevilno udeležijo. Vabimo pa tudi vse sodrugi in sodružice iz vse nabrežinske okolice. — Odbor.

— **Nabrežinski pevski odsek »Vzajemnost«** naznana, da bo v nedeljo 28. t. m. točno ob 1. popoldne pevka vaja v društvenih prostorih strokovne organizacije kamnarjev. Pevce in pevke prosimo, da se udeležijo pevske vaje točno ob napovedani uri. Opozorjamo pa vse zavedne sodrugi in sodružice, da to je prvo delavsko pevsko društvo v Nabrežini. Agitirajte zanj!

Trst.

— **Svoboda dela.** Kdo se ne spominja krumirstva, ki ga je uprizorila N. D. O. za časa stavke težakov leta 1907? Takrat so nastopili narodni govorniki na shodih in branili svoje zločinsko početje na čuden, toda docela kapitalističen način. Dejali so: Mi ne krumirimo, marveč mi varujemo svobodo dela. Za njo so se skrivali krumirji najčistje vode. Človek bi dejal: Ako so bili narodnjaški voditelji zares navdušeni zagovorniki svobode dela, bodo ostali zvesti temu svojemu načelu. Pa se je stvar mlace obrnila. Ko so krumirili, je bila svoboda dela sveta reč. Sedaj pa, ko se naslanjajo na to načelo italijanski podaniki, sedaj so narodnjaki proti svobodi dela. Sedaj plačujejo osebe, da delajo agitacijo proti svobodi dela regnikov. Ravnao se po besedah nekdanjega voditelja, ki je hotel svobodo dela samo za slovenske delavce. Tudi prirejajo sedaj z italijanskimi veterinarji shode proti regnikom pod patronanco trž. policije, ki se bo kmalu vsa preselila v Narodni dom. Gliha vkup štiriha. V imenu socializma se delavec ne sme združiti z italijanskim tovaršem za svoje koristi. Smeš se v imenu narodnosti, da koristiš svojim izkoriščevalcem.

— **V Kolonji** v novem kosumnem društvu se je vršil pretečeni ponedeljek lepo obiskan zidarski shod, na katerem je poročal sodrug Petijan. Enako lepo obiskan shod se je vršil pretečeno nedeljo na Katinari. Sodrugom priporočamo, naj se z organizacijo in agitacijo povdizajo, da ne bo prepozno. Kdor bo delal, bo tudi žl.

— **Skrivnostni umor.** 15. septembra so našli v bližini tržaškega »Narod. doma« mrtvega moža, ki je bil zadavljen z brisačo. V mrtvecu so spoznali Eg. Gadosa. Ker niso našli nobenega sledu o zločincih in sploh o vsej stvari niso dobili od nikoder pojasnila, so sklepali, da je izvršil mož samomor. Čez nekaj dni na to pride na policijo oni Eg. Gados, katerega so proglasili za mrtvega, tako da policija končno o tem umoru ni prav nič vedela. Pred nekaj dnevi pa se je zgledala na policiji žena finančne stražnika Vrenčarja in naznana, da je izginila neznano kam njen mož Alojz. Pokazali so ženi sliko dozdevnega neznanega samomorilca in žena je spoznala v njem svojega izgubljenega moža. Tudi brisača, s katero je bil mož zadavljen, je bila njena. Žena je rekla, da ne veruje, da je izvršil mož samomor, marveč je bil po njenem mnenju umorjen. Živela sta srečno v zakonu. Nekaj dni, preden je izginil, je pisal mož svoji rodbini, ki je bila na počitnicah, naj se vrne v Trst. Obljubil je, da jim pride v Nabrežino nasproti. Od sosedov je izvedela žena, da je bil za časa njene odsotnosti neznanec, precej sumljiv človek na videz, v njenem stanovanju. Sumijo, da je ta morilec in sedaj išče policija tega neznanca.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

II.

V tem je preteklo prvo leto njegovih medicinskih študij. Za drugo leto se je jeseni namenil na en ali dva semestra na Dunaj. Hotel je spoznati novo ozračje. Da bi pa ne prišel v dunajsko mesto čisto kakor novinec, se je že o počitnicah odpravil tja za nekaj dni in pisal Hanušu, katerega je zopet vabil na kmete.

Pa Dunaj Ivanu ni nič kaj ugajal, vsaj precej ne. Vedno je pravil, da je Praga lepša in ljubkejša. Ring se mu je zdel premonotonski, cesarski grad ga je prevaral, muzejska poslopja, parlament, rotovž, vseučiliška palača niso imele ugodne lege, gledišča se niso odsevala v Vltavi — in Dunajčica? Ne, niti od daleč ni tak utisek, kakor ga vzbujala Praga!

Prihodnjega dne pa, ko je — bila je nedelja — videl Prater, je začel govoriti drugače. Zanimalo so ga že tiste trume ljudstva, valeče se mimo Tegetthofovega spomenika, a Prater sam mu je ugajal zaradi marsičesa. On je videl »veseli in zabavajoči« se Dunaj, Cirkus, panorame s posebnimi kabineti, gugalcine, kolotoči za deco in odrasle, streljšča, komedijantske bajte, marionetna gledišča arene, plesišča, prenapolnjene restavracije, verande in restavracijski vrti, drevoredi, polni ljudi in dirajočih kočij in

K. JURMAN OPTIK IN ŠPECIALIST Selenburgova ulica

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poljska kukala, daljnogledi.
Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Arnavti dosegli uspehi: zaplenili so dva poljska topa in eno strojno puško. Na obeh straneh so izgube v ljutih bojih, ki trajajo že od 19. t. m., zelo velike. Za sedaj se umikajo srbske čete proti stari srbski meji, da se združijo z novimi četami.

Prizren oblegan.

Belgrad, 27. Po včerajšnjih privatnih vestih oblega že tri dni šesttisoč arnavtskih vstalev Prizren. Srbska posadka šteje 2800 mož in ima nekaj malega artilerije. Doslej se drži. V mestu so baje nastali nemiri med albanskimi prebivalstvom, ki se je zabarikadiralo v svojih hišah in strelja na Srbe. Nekateri hiše, iz katerih se streljalo, je dal srbski poveljnik zažgati.

Kaj je z Djakovico?

Belgrad, 27. O usodi Djakovice prihajajo nasprotujoče vesti. Po enih so ondote srbske čete odbile Arnavte, po drugi, privatni, pa so baje Arnavti zavzeli mesto in so Srbi zbežali. Resen položaj.

Belgrad, 27. Po vseh poročilih je albanska akcija doslej vseskozi uspešna. Tukajšnje časopise ima vse polno vesti o grozodejstvih Arnavtov, ki baje povsod more in požigajo. Položaj je resen.

NEZADOVOLJNO VOJAŠTVO.

Belgrad, 27. Vojaštvo, ki je bilo šele pred kratkim odpuščeno, pa ga zopet kličejo pod zastavo izraža veliko nezadovoljnost. Prišlo je že do burnih prizorov. Rezervisti izjavljajo, da so v dveh vojnah že dovolj storili in dovolj pretrpeli; če potrebuje vlada še bojev, naj pokliče druge vojaške. Očitajo ji tudi, da je povzročila albansko vstajo, ker je prežgodaj umaknila čete. Vlada je izdala ukaz, da moški izpod 45. leta ne smejo prekoračiti meje.

AVSTRIJA IN ITALIJA.

Rim, 27. Ker je Srbija izjavila, da bo napadala z nepriznanim strogoštom proti upornim Arnavtom, sta ji Avstrija in Italija nujno svetovali, naj se omeji na obrambo meje, ker bi prekoračenje lahko pozročilo nevarne zapletitve.

ITALIJANSKE PRIPRAVE.

Milan, 27. »Italija« javlja: Klub ministrskega utajevanju se vrše pri vojnem in mornariškem ministrstvu priprave, da se z vojaško silo poseže v Albaniji vmes. Vojna ladja »Tantalo«, ki je bila doslej v Kotoru, je nenadoma odplula v Brindisi, da vkrca vojaške potrebščine.

Avstrijsko-Italijanska intervencija.

Berlin, 27. Iz Rima javljajo: V uradni krogi sicer priznavajo vojaške priprave, izjavljajo pa, da bi bilo politično posredovanje Italije z Avstrijo ali pa kakšno drugo velesilo v Albaniji le zadnje sredstvo, ki bi moglo priti v poštev.

SRBIJA IN BOLGARSKA.

Sofija, 27. Minister Genardijev odločno oporeka vestem, da bi bili bolgarski častniki med albanskimi vstati in da bi bila Bolgarska pomagala pripravljati albansko vstajo.

GRŠKA IN ALBANCI.

Dunaj, 27. »Alb. Kor.« poroča iz Valone, da je Grška nasvetovala provizorčni vladi personalno zvezo Albanije z Grško. V tem slučaju bi Grška odstopila Albaniji Janino in vso Čamurijo. Albanska vlada je odklonila predlog. Grško-albanski boji.

Atene, 27. »Hemera« poroča, da so bili v Epiru krvavi boji med grškimi četami in Albanci, ki so bili decimirani.

GRŠKA DEMOBILIZACIJA USTAVLJENA. Solun, 27. Grška je popolnoma ustavila svojo demobilizacijo in pošila številne čete v Demirhisar, kjer je vrhovno poveljništvo. Vojaki, ki so upali, da pridejo domov, so zelo nezadovoljni. V trdnjavi Karaburnu so se resno opirli. Tudi pri Toposu je prišlo do krvavega boja med upornimi in poslušnimi vojniki. V Solunu so pomnožili vojaške straže in patrulje.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 27. Včeraj je bil tukaj ministrski svet, ki se je bavil s tekočimi posli. Danes se nadaljuje. Ministrski predsednik grof Stürgkh se bo le dni dogovoril s predsednikom parlamenta Sylvestrom zaradi sklicanja državnega zbora.

PORTUGALSKI ROJALISTI.

Madrid, 26. Iz Badajosa poročajo časopisi, da izkušajo portugalski rojalistični zarotniki po vsej deželi uprizarjati manjše nemire, da bi odvrnili pozornost vlade od rojalističnih čet, ki se zbirajo na severu, da prekoračijo portugalsko mejo.

Lizbona, 26. Eden včeraj aretiranih zarotnikov je priznal, da obstoja zarota za umor ministrskega predsednika Alfonza Coste. Izdal je tudi imena zarotnikov.

KOLERA.

Budimpešta, 27. Pri ministrstvu za notranje zadeve je naznanjenih 48 novih sumljivih slučajev z dežele.

STAJERSKO SLIVOVKO
tropinovec, brinjevec, vse vrste likerjev ter
MEDICINALNA ZGANJA
in sicer štajerski konjak, borovničevce, vinsko žganje, žganje iz šipkovih jagod priporoča

edina žganjarna v Celju
lastnik ROBERT DIEHL.

Na Ruskem.

Poltava, 27. V tukajšnji bolnišnici je pet bolnikov s kolero.

Izjava.

Na žaljive in lažnjive trditve, ki jih je izrekel dr. Lampe v seji dež. zbora dne 24. septembra 1913 glede moje osebe, naj omenim, da le pod mojo častjo spuščati se s tem gospodom v kako polemiko. Vzdržujem pa v polnem obsegu vse, kar sem pisal v svojih člankih o kupčiji z deželo Kranjsko za moje koncesije na Savi. Pripušcam pa sodišču, da razsodi, kdo od naših je govoril resnico.

TOMO PAVSLAR.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Na svidenje!

Kdor pijačo dobro si želi, ta takoj pohiti na

Glince k Bobenčku

na kozarček dobrega vina in se veseli dobre vinske kapljice.

Se priporoča

M. F. Ballja.

Kdor hoče uro zastonj!

Da se naše izvrstne žepne ure povsod pozna, razdelimo

5000 ur zastonj.

Pošljite Vaš natančen naslov in na dopisnici na tvornico ur
Jakob König, Wien III/2.
Postamt 45, Fach Nr. 367.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivoga, dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhačega 5-10 K; velefinoga snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsti puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stanovitnim puhačim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 8 K, 8-50 K, 4 K. Pernice, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 118 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice šte. 758, Češko.

V 'Narodni kavarni,
od danes naprej vsak večer

KONCERT
elitne dunajske damske kapele.

Začetek ob 8. Vstop prost.

Za obiskovalce koncerta prikladna zlasti restavracija »Zlatorog« poleg »Narodne kavarne« s svojo priznanim dobro kuhinjo, pristnimi vini in izbornim češkim pivom.

Priporoča se sl. občinstvu ter prosi za obilen poset.

Fran Krapeš.

Ob pričetku šol
priporoča **Gričar & Mejač**
tvrdka

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svojo bogato zalogo vsakovrstnih izgotovljenih

oblek za dečke in deklice.

K 5000 zaslužka

plačam tistemu, ki dokaže, da žudezna kolekcija

600 komadov za samo K 6-50

ni priložnostni nakup, in sicer: 1 prava švicarska sistem Roskopf-patent-žepna ura, natančno ičoča in natančno regul. s pism. 3letno tvorniško garancijo, 1 double zlata oklepna verižica, 2 amer. double zlata prstana (za gospode in dame), 1 angl. pozlačena garnitura, obstoječa iz manjših, ovratnih in naprsnih gumbov, 1 ameriški žepni nož, simlihi brilantna igla za kravato, 1 krasna damska zaponka zadnja novost, 1 koristno toaletno garnituro za potovanje, 1 eleg. usnjata denarnica, 1 salonski album s 36 umetnih in najlepših slik sveta, 1 krasni vratni ali lasni kolir s pravimi orient. biseri in še 550 komadov drugih predmetov, ki so v vsaki hiši potrebni, zastonj. Vse skupaj z eleg. sistem Roskopf-patent žepno uro, ki je sama toliko vredna, stane samo K 6-50. Dobiva se po povzetju ali če se pošlje denar naprej po tvrdki.

S. LUSTIG, Neu-Sandez 25, Postfach 6.

Op. Če se naroči 2 paketa se priloži 1 prima angl. britev ali 6 platnenih žepnih robcev zastonj. Za neugajajoče se vrne denar.

Delavci pozor!

Redka prilika! Zaradi preobite zaloge prodajajo se

čevlji

globoko pod prvotno ceno.

— Posebno močni čevlji za delavce. —

A. Schweitzer

Prešernova ulica št. 48, nasproti trgovini Gričar & Mejač.

Zaloga slovitih Mnihovgraških čevljev.

Otroški čevlji po čudovito nizkih cenah.

Palma gumijsi.

Priporoča se domača najnovejša

konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3

za nakup jesenskih in zimskih novosti.

Sprejemajo se naročila po meri ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. privileg. južne železnice.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Cementne cevi
v vseh merah,
barvaste plošče
itd.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Ko.
Ljubljana.

Telefon št. 296. Pisarna, delavnica in skladišče na Tržaški cesti. Telefon št. 296.

Stopnjice, balkoni, spomeniki, stavbni okraski itd.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Najstarejša kranjska odlikovana žganjarna
Lorenc Zdešar-ja nasl. J. Tribuč
na Glineah

naznanja sl. občinstvu, da je otvoril 1. septembra t. l. prodajalno v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6.

≡ **Brinjevec** ≡

garant. pristen, samo ene kvalitete, v zaprtih steklenicah po sledečih cenah: 1/4 litra K 1.—, 1/2 litra K 1.90, 1 liter K 3.60.

Najboljši šivalni stroj sedajnosti je

faff

10 letna garancija.

Pouk v vezenju brezplačen.

Ign. Vok, specialna trgovina šivalnih strojev in koles.
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.
Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 8

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta

„LEON“

Gostilna
Florijanska ulica št. 6.
Pristna vina. Domača kuhinja.

Kavarna
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

≡ **Biljardi** ≡

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.
Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Edna posebnost likerja je
Zdravnik želodca

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborni vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čast. križcem.

Ivan Jax in sin Ljubljana

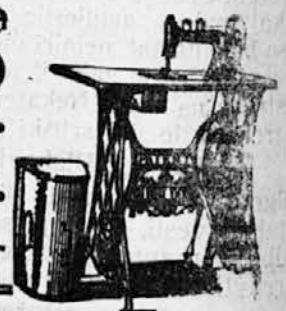
Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.
Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Izvršitev oprem za neveste

Ustanovljeno leta 1870.

PERILO

za gospode, dame in otroke lastnega izdelka

ki je radi izvršnega kroja, točnega dela in nizke cene daleč znano, priporoča

≡ **C. J. HAMANN** ≡

založnik perila ces. in kralj. Visokosti, častniških uniform, zavodov, institutov samostanov itd.

LJUBLJANA.

Perilo po meri se najhitreje izvrši.

Istotam prva kranjska

pralnica in likalnica

perila za gospode. — Motorni obrat

Najskrbnejše varovanje perila. — Najnovejši stroji.

Perilo se po načinu prve dunajske pralnice in likalnice brez madežev kot novo lika in vse do srede vsakega tedna vposlano perilo do sobote istega tedna izvrši.

Ako doseže delo za čiščenje 6 K, se pošlje perilo frankovano nazaj, pri znesku 12 K se poštnina za doposlano perilo vrne, tako, da ne nastanejo za stranko s poštnino nobeni izdatki.

Znano najpoštenejša postrežba.

Posteljno perje, puh, kapok

Dr. Gustav Jägerovo volneno perilo - Tetra perilo

Sporne potrditve

Koparno perilo - Dr. Lahmanovo zdravstveno perilo

ANGLO **Anton Novak** Ljubljana
zaloga čevljev Selenburgova ulica 7
zraven modne trgovine Magdič.

16.50

Za jesensko sezono. :: ::

12.50

Priporoča novo došlo moderno obutev, katera je kljub nizkim cenam po priložnosti in kvaliteti prve vrste in nadkriljuje vsako konkurenčno blago.

E s-Ka s-Ka s-Ka s-Ka

Prvovrstna in najboljša kolesa sedanosti,

A dler dler dler dler

Specialna trgovina s kolesi in deli **Ana Gorec, Ljubljana**
Marije Terezije cesta 14, (Novi svet, nasproti Kolizeja).
Zahtevajte cenik. - Rabljena kolesa od 25 K naprej. - Izposojevanje koles.

Potniki v severno in južno AMERIKO se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.

Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.

Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage voje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 26.